СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 32. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, Четвер, 17-го лютого 1944. No. 32. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, February 17, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЧЕТВЕРТА ВОЄННА ПОЗИЧКА ПЕРЕВИЩИЛА СПОДІВАННЯ

НЮ ЙОРК. — На підставі звітів, які наспіли до пресових агенцій, Четверта Позичка, що урядово мала покінчитися в ночі 15. лютого, принесла більше ніж сподіваних 14 білїонів долярів, але головно від банків та фінансових установ. Одначе вона не дописала, оскільки іде про продаж між поодинокими громадянами. Тому продаж буде йти дальше цілий місяць і ті комітети та товариства, що поробили підготову до продажу, будуть дальше активні. Для приватних одиниць була призначена квота 5 з половиною біліона, а до цієї суми бракує ще $1,800,000,000. Бонди на таку суму мусять ще бути розпродані.

ТУХАЧЕВСЬКИЙ ПЛЯНУВАВ ВІДІРВАННЯ УКРАЇНИ ВІД БОЛЬШЕВІЇ.

НЮ ЙОРК. — Норт Америкен Нюзпейпер Елайєнс подає статтю французького журналіста Пертинакса, який був давніше диплъоматом і тепер перебуває в Америці, з виявленням тайних заходів маршала Тухачевського до відірвання України від Советів в порозумінню з Німеччиною й Польщею. Тухачевський разом з офіцирами приготовляв скинення большевицького режіму в Росії і за це переплатив життям в червні 1937. р. Передтим він довідувався про становище Німеччини й Польщі до такого перевороту і дістав запевнення, що вони будуть невтральні. Польща поставила одну умовину, а це, щоб Тухачевський відірвав Україну від Росії на підставі клявзулі в советській конституції, що кожна република може зірвати звязок зі Советським Союзом. Тоді в Советах ділали сили, які сприяли такому відірванню. Тепер, пише Пертинакс, ділають сили протилежні, а не ті, що тягнуть до російського центра.

ХОЧУТЬ ВИКИНУТИ ДУХОБОРІВ З КАНАДИ.

ОТАВА (Канада). — Член парляменту В. К. Еслинґ поставив внесок, щоб духоборів, які не є ані уроженцями ані громадянами Канади, відослати назад в Росію тому, що ці „Сини Свободи" спалили останнього тижня державного маєтку вартости $100,000 і уладжували походи голих мужчин і жінок на знак протесту проти тих, що вступили в армію. Духобори прийшли первісно з Росії і мають договір з канадійським урядом, що їх сини не будуть служити в армії, бо це противне їх релігійному переконанню. Премієр В. Л. Макензі Кінґ відповів послови, що тепер непрактично перевозити людей масово в Росію.

ЗМЕНШЕННЯ НАСЕЛЕННЯ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Воєнне положення викликало небувале явище в такому місті, як Ню Йорк. Упродовж останніх 4 літ населення зменшилося на 10 відсотків, але мешкання заняті так, як ніколи передтим. Таксамо переповнені маґазини, які переховують хатну обстанову на знак, що родини випровадилися з міста лише на якийсь час. Міські урядовці і приватні бизнесмени шукають причин такого явища і ніяк не можуть його розвязати.

ПРОТИВИТЬСЯ ЖИДІВСЬКІЙ ДЕРЖАВІ В ПАЛЕСТИНІ.

ВАШИНҐТОН. — Филип К. Гіті, професор семітських мов в університеті в Принстон, зізнавав перед комісією закордонних справ в палаті репрезентантів у підготові пляну для створення жидівської держави в Палестині. Він висловив погляд, що жадання сіоністів в цій справі є чисто політичні, не оперті на дійсности. Населення в Палестині в більшости є арабське, і тому створення там жидівської держави булоб недемократичним актом. Крім цього Америка мусілаб усе тримати в Палестині свою фльоту для охорони жидів, бо араби й інші музулмани ставляться ворожо до жидів, боячися, щоб вони з Палестини не посягли по Савді Арабію й інші арабські землі. Компромісове становище заняв на переслуханню представник Американського Жидівського Комітету, д-р Джан Слосон, домагаючися лише свобідного допущення жидівської іміґрації до Палестини.

ЗАКИДАЄ УРЯДОВИ ВИСЛУГУВАННЯ КОМУНІСТАМ.

ПАДЮКА (Кентокі). — Видавець ґазети Шікаґо Трибюн полковник Роберт Р. МекКормик виголосив промову, в якій закинув федеральному урядови, що він слухає комуністів. Хоч в Америці не більше як один міліон комуністів, то ця ґрупа опанувала наш уряд. „Це сталося так тому', — казав МекКормик — „що в стейті Ню Йорк є 410,000 комуністів, які є язичком вчасі голосування і рішають про перемогу між демократами й републиканцями. Коли вони не підуть з демократами, демократи перепадуть при виборах. А коли демократи хочуть мати комуністичні голоси, мусять приняти їх диктатуру" — арґументував публіцист.

Арґентина плянує митний союз

ВАШИНҐТОН. — Новий амбасадор Арґентини д-р Адріян Є. Ескобар вручив президентови Рузвелтови свій диплъоматичний лист і при цій нагоді сказав, що Арґентина вислала до сусідних держав плян заключення митного союзу. Цей плян опертий на пан-американськім конґресі, що відбувся в Лімі, в Перу і бажанню зближення републик Арґентини, Бразилії, Уруґваю, Болівії, Параґваю й Чілі. Президент Рузвелт не відповів нічого на такий плян, але похвалив становище Арґентини зате, що вона зірвала диплъоматичні зносини з державами Осі.

ЗАПОВІДАЄ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ПОХІД НА ЛЬВІВ

НЮ ЙОРК. — Воєнний критик ґазети Геральд Трибюн, майор Джордж Філдинґ Еліот, згадує про брак новинок з воєнного фронту в околиці Луцька й Рівного й каже, що це неприродне. З цього Еліот приходить до висновку, що там ідуть якісь мілітарні підготування. Він приймає за правду останні советські звідомлення, що німецький ґенерал Манштайн хоче вицофати свою армію з Черкасів на Україні, і що Росія в міжчасі приготовляє похід на Львів. Колиб москалі заняли Львів, тоді німці втратилиб получення із своєю армією на Україні, а єдина дорога для них булаб через Угорщину. Коли там така ситуація, пише Еліот, то треба надіятися теж розпучливої оборони збоку німців.

ТЕПЕРІШНЄ ПОЛІТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ РОСІЇ ЗМЕНШУЄ НАДІЮ НА ПРИЯЗНЬ АМЕРИКИ

ВАШИНҐТОН. — Ґазетний кореспондент Марк Соливан переповідає подію, яка сталася в часі обіду в Краєвім Пресовім Клюбі. Ґубернатор Брикер з Огайо відповідав на питання ґазетярів і час від часу було чути вибухи сміху, головно, коли йшла критика уряду за його здавлювання політичних новинок. Ця розмова лише насвітлює настрій, який запанував у Вашинґтоні після конференції в Каїрі і в Теґерані супроти Советів. Безпосередно після теґеранської розмови, пише Соливан, запанувала в Америці радість з приводу заключення приязни з Советами. Але цей настрій почав охолоджуватися після нападу московської ґазети „Правда" на Вилкого, а ще більше після того, як почали приходити вісти про безоглядне поступування Росії в її спорі з Польщею за східні границі. Дальше настало здивування у Вашинґтоні, коли Совети проголосили автономію 16 републик, про що Америка не мала найменших інформацій. Ще більшою несподіванкою був советський напад на папу. Все те принесло охолодження приязни до Советів.

Тайна оточує далі советсько-фінські переговори

СТОКГОЛЬМ. — Чужинецькі ґазетярі признають, що переговори між советською й фінськими представниками за закінчення советсько-фінської війни ведуться так тайно, що нічого не можна про них довідатися. До того шведський уряд радить їм не пускатися на ніякі спекуляції, хоча шведська столиця аж гуде від різних чуток.

„Асошіейтид Прес" каже, що безпосередні мирові переговори вже почалися та що ґенерал Дітл настає, аби Гітлер приказав німецьким військам евакувати північну Фінляндію. З німецьких жерел уже приходять вісти, що ґенерал Дітл дістав велике число комунікаційних офіцирів, що вказувало би на німецькі приготовання до евакуації Фінляндії. Головний командант німецької авіяції в Фінляндії вже переніс свою кватиру до Норвеґії.

Шведські ґазети доносять про якісь переговори між шведським міністром заграничних справ та Олександрою Колонтай, советською представницею в Швеції. Чи в тих переговорах брав участь Пасіківі, фінський представник, не відомо. Пасіківі в своїй розмові з представником „Ню Йорк Таймсу" не хотів нічого сказати про такі переговори, замітно одначе, що він сказав кілька добрих слів про советський союз. Він заявив певність, що через виграну війну комунізм у Росії скріпиться. Тепер уже й мови не буде про поворот до капіталізму.

До Ціріху дійшли вісти, що німецький уряд загрозив Фінляндії гострими мірами на випадок сепаратного мира з Росією.

НОВА КРІЗА В ПОЛЬСЬКО-СОВЄТСЬКИХ ВЗАЄМИНАХ

ЛОНДОН. — Советський уряд закинув уже свою пропозицію польському урядови з 11. січня, за якою він готов був навязати переговори з польським урядом у Лондоні, якщоб уряд згодився вжити лінії Курзона за основу переговорів. Після того, як польський уряд заявив свою готовість переговорювати за всі спірні питання за посередництвом Злучених Держав і Британії, советський уряд зажадав, аби поляки признали згори лінію Курзона. Рівночасно кампанія советських органів преси проти складу польського уряду в Лондоні давала до зрозуміння, що совети домагаються перемін у складі польського уряду.

Польський уряд не згодився ні на одно, ні на друге домагання, і нині польсько-советські відносини найшлися в новій кризі, багато гіршій від попередніх. Кажуть, що Чорчил буде пробувати знову зближити до себе посварених, а поляки побоюються, що він буде старатися наклонити їх приняти російську пропозицію, аби зєднати собі попертя советів для пляну винагороди Польщі за втрати на сході територіяльними уступствами на заході й півночі.

ПЕРЕРВА МІЖ АРТИЛЄРІЙНИМИ САЛЬВАМИ.—Підчас кожної перерви між гарматними вистрілами залога американської артилерії займається різними дрібними справами: чистять зброю, розбудовують „домівку", тошо. Сцена була знята „десь в Італії".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА РОЗБИВАЮТЬ МОНАСТИР НА Г. КАСІНО

АЛЖІР. — Американські бомбовики й артилерія розбили монастир Бенедиктинів на горі Касіно, котрий німецькі вояки вживали як обсерваційного посту й артилерійного маґазину.

Перед розпочинанням бомбардування відсунено передні лінії військ на горі на 1,000 ярдів назад, аби вони не терпіли від власного бомбардування. Бомбардування почалося в вівторок по 9. годині рано майже 40 важкими бомбовиками. Війська приглядалися бомбардуванню зо суперечними почуваннями: їм жаль було гарних будівель, які до того є гарною історичною памяткою та присвячені християнському ділу, але вони признавали воєнну конечність бомбардування, головно як побачили, як з валених домів вибігали сотки людей в уніформах німецького війська. Внаслідок бомбардування через 4 години монастир представляє образ цілковитої руїни.

Аліянтські літаки налітали на ворожі позиції далеко поза ворожими лініями в Італії та атакували комунікаційні лінії та задні бази. За один день виконали вони 1,450 вилетів. Між бомбардованими містами є: Верона, Вінценца, Мантуа, Ферара, Модена, Піза, Прато, Ареццо й Понтебера.

ДАЛІ БОМБАРДУЮТЬ З ПОВІТРЯ ФРАНЦУЗЬКЕ ПОБЕРЕЖЖЯ КАНАЛУ.

ЛОНДОН. — Велика повітряна офензива проти ворожих позицій у західній Европі йшла далі з незменшеною силою. Американці грають у ній першу ролю. Велика сила „Либерейторів" і „мародерів" ударила в вівторок по німецьких інсталяціях у північній Франції, головно по департаменті Па-деКале, котрий за останніх 57 днів був бомбардований 43 рази. Замітно, що число літаків у кожному рейді збільшено. Збільшили свої рейдерські відділи й британці. Ще замітніше, що ці рейдери майже ніколи не стрічаються з ворожою летунською опозицією.

В операціях у вівторок аліянти втратили 2 середні бомбовики, 1 „мародер" та 1 „бостон".

БРИТАНІЯ ЗАТІСНЯЄ БЛЬОКАДУ.

ЛОНДОН. — Британська адміраліція затягнула тугіще бльокадну петлю довкола Німеччини. Зогляду на те, що кораблі, які переплавлялися через блокадовані води, звичайно заїзджають до французьких портів над Біскайським заливом, британська адміраліція прилучила до блокадованого простору цілий простір від Ірляндії до Еспанії, разом коло 150,000 квадратових миль. Від тепер кожний корабель, що виберється на ті води, мусить бути готовий на затоплення. Це означає, що ці води тепер міновані.

ДВІ ОФЕНЗИВИ НА ПСКОВ.

ЛОНДОН. — На північному секторі червона армія повела два наступи на німецькі позиції довкола Пскова. Там червона армія дійшла вже до міста Польної.

На Україні червона армія далі розбиває німецькі війська, що їх піймала в пастку в горішній частині закруту Дніпра. За російськими обчисленнями цих військ є тепер 50,000. З них червона армія вбила за останній день 1,800.

Московський комунікат говорить про оживлену акцію російської авіяції. Ґазети дають до зрозуміння, що червона армія пробує добути Псков перед 23. лютого, на котрий припадає річниця створення червоної армії.

Німецький комунікат каже, що російська команда пробувала висадити відділ своїх військ на Балтику з моря поза плечима німецьких військ, як це зробити Аліянти під Римом, але німці їх відбили.

ЗАНЯЛИ ОСТРОВИ 135 МИЛЬ ВІД РАБАВЛУ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Американські й новозеляндські війська заняли острови: Ґрін і Сисан, що лежать 135 миль від японської головної бази на Рабавлу та 250 миль на південний схід від Кавієнґу, на Новій Ірляндії. Цим посуненням Аліянти зізолювали коло 22,000 японців, що осталися на полудне від Буки, Буґенвилу й інших островів у північній Соломонській ґрупі. Японці не ставили аліянтським військам ніякого опору.

Низькі піскові атоли, що їх заняли Аліянти, становлять знамениту основу для повітряних баз та для менших кораблів. З ним Аліянти зможуть робити напади на японські позиції на Новій Британії, Новій Ірляндії й Буґанвилі.

НОВА НІМЕЦЬКА ОФЕНЗИВА ПРОТИ ЮГОСЛАВСЬКИХ ПАРТИЗАНІВ.

ЛОНДОН. — Німецькі повзові й моторизовані відділи вдарили знову по околиці на північ від хорватської столиці Загребу та захопили міста: Копрівницу та Людбрієґ, з котрих перше лежить від Загребу 47 миль, а друге 12 миль дальше від першого.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед поквою числа, в котрім оголошуючий хоче мати свое оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МЕДВЕЖА ПРИСЛУГА

При кінці минулого тижня закликали польські газети в східних стейтах Америки своїх читачів не занедбати послухати радіової промови Булита, бувшого американського амбасадора до Росії, а потім до Франції. Зо закликів видно було, що польські газети заздалегідь поінформовані про зміст промови та що вона видно має послужити пропаганді польських інтересів.

Пропаганди польська справа в Америкі потребує дуже пильно. Польська справа найшлася в тяжкій міждержавній ситуації. Найбільший вплив на її долю може мати найбільша тепер сила в східній Европі, і та сила тепер ворогує з польським урядом на вигнанню. Совєтський союз домагається пересунення східних границь Польщі далеко на захід. Польський уряд у Лондоні й піддержуюча його польська іміграція в Америці, чи пак так звана американська Польонія, не хочуть на це пристати. Як у минулому виринав такий спір між Польщею й якоюсь іншою силою, Польща не вагалася відкликати до зброї. Так вона поривалася до війни проти Західної України, Литви, Чехословаччини, совєтського союзу й Німеччини. Та коли тепер виринув спір з совєтським союзом, Польща до зброї не поривається: видно, рахується, як справа може скінчитися. В такій ситуації не лишається ніщо інше, як найти собі сильних приятелів. Такими приятелями можуть тепер бути хіба Велика Британія та Злучені Держави. Спеціяльно Злучені Держави, бо тут існує велика польська іміграція, з великим числом виборчих голосів, які являються важною картою у всякій політичній грі. Злучені Держави в спорі совєтсько-польськім ще не рішені; як каже одно поважне бюро для встановлення публичної опінії, тут народ поділений менше-більше нарівні між людей, які в спорі за західні границі совєтського союзу стоять за союзом, і на тих, що стоять проти нього.

Поляки зовсім незле обдумали, коли замовили собі для одної пропагандивної промови Булита. Одначе, цей Булит наплів у своїй промові річи, які ледво чи поможуть Польщі зєднати собі більше симпатиків. Говорив він наприклад про те, як 30-міліоновий польський народ у відбудованій державі взявся до повоєнної відбудови. Говорити про 30-міліоновий польський народ може тільки людина, яка або сама дала піддуритися польській пропаганді, що всі люди в Польщі це були по національности поляки, або людина, яка це знає, що воно не так, але збирається інших піддурювати. Як мається справа з Булитом, з його промови важко сказати. На всякий лад його промова мала на ціли закрити різнородний етнічний склад Польщі. Зроблено це було видно в намірі збити совєтські претенсії. Та це на всяку свідому людину мусить зробити враження, що поляки для піддержання своїх претенсій не мають іншого засобу, хіба закривати перед світом правду, що у Польщі було принаймні 6 міліонів українців.

Диктат причиною конфліктів

Коли вчитуватись добре в американську пресу, і то таку, що є рішучо за якнайтіснішу теперішню і повоєнну співпрацю з Советами, то не можна не завважити побоювань. А причиною тих побоювань є властиво тільки те, що Совети поводяться самовладно.

Що більше: ті самі газети, що висказують ось такі побоювання, є тої думки, що властиво Совети могли би дістати те все, чого бажають, не вживаючи ось таких різких способів, які вони тепер примінюють, ідучи в розріз з принципами Атлянтійського Чартеру.

Виходилоб, що тим газетам, а на їхню думку теж і демократичним потугам, властиво іде більше про „моральну" сторону, про якусь форму, яка їх не побивалаб з моральної боку, бож вони проголосили певні принципи і заповіли, що їх будуть держатись, а їхній союзник, себто СССР, поводиться так, якби це все його нічого не обходило.

Не можна припустити, щоб цього всього в Москві не бачили і не розуміли. Колиж про те поступається інакше, то видно, що мусять бути на те різні причини. Видно, що Москва відчуває, що якщоб тільки попустила з своєї диктатури, то таки не вийшлоб на те, що вона хоче осягнути. Іншими словами, що вона не дісталаб тих усіх територій, які хоче забрати, чи тільки втягнути у свою сферу впливів. Можливо, що на одне не далиб згоди народи, що замешкують ті території, а з другим не погоджувалисяб інші великі потуги, як з незгідним з проголошеними принципами, чи з інших причин.

Але з якого боку ми в Америці до цеї справи не підходилиб, то з кожним днем стає ясніше, що є загальна опозиція проти цього, щоб одна потуга вирішувала самовільно ось такі проблеми.

Який вихід з цього?

На нашу думку таки повинні обовязково завважувати всюди певні принципи. Вони мусять обовязувати усіх. І всі мусять до них застосовуватись. Якщо того не буде, то яка може бути згода? Які вигляди може мати повоєнна співпраця між такими, де кожний жде тільки на відповідну нагоду, щоб якнайбільше загарбати?

Воно так виглядає, що отся проблема тепер дуже актуальна. Навіть до тої самої міри, як підготовка до весняної офензиви і остаточної воєнної розправи з Гітлером. Американський нарід обороняє моральну сторону, бо властиво ця сторона найбільше заважила, що він опинився в війні. Так принаймні відчуває загал. Та тепер залежить від Советів, чи та сторна буде піддержана в найважнішому моменті цеї війни, чи ослаблена. А яка ця сторона важна, пізнати найкраще на політиці польського уряду в Лондоні. Саме тому, що він не звертає уваги на моральну сторону проблеми „східніх кресів", він тратить грунт під ногами, хоч має за собою прихильність Злучених Держав, Англії й інших. Це навіть використовують Совети. Але тратять тому, що поступають самовладно.

Проф. Микола Чубатий.

Дещо про українських соціялістів

Коли приглянутися ближче українському соціялізмови, то побачимо з одного боку одиниці світлі та справді заслужені для українського народу, але незрозумілі серед своїх таки партійних прихильників, з другого боку завважимо, як соціялізм серед українців як політичне угруповання часто виказує брак хребта, брак національної характерности, себто щось таке, чого нема в соціялістів інших народів, от хочби поляків та росіян. Наприклад, у поляків соціялісти все були найкращими та найбільше ідейними самостійниками та носіями ідеалу незалежної Польщі, навіть тоді, коли буржуазні партії зневірювалися у боротьбі за ідеал нації — самостійність Польщі — та за основу своєї політичної орієнтації брали „факти, з якими треба рахуватися", себто ставали опортуністами. Те саме можна сказати й про російських соціялістів. Вони, так само як праві монархісти чи ліві комуністи, є російськими патріотами а навіть імперіялістами, що найкраще відчуває на своїй шкірі український нарід.

Натомісць серед українських соціялістів якось так траплялося, що вони доставчали найбільше національних сменовеховців та опортуністів; найбільше було між ними таких, що все „рахувалися з фактами", доконаними окупантами на українських землях. Зате найменше було між ними тих лицарів абсурду, що маючи віру в невмирущість свого народу вибирали не опортунізм, але боротьбу аж до перемоги за право народу бути господарем на власній землі. Історія народів вчить, що все ті, що рахувалися з „доконаними фактами" западали в історичне невідоме, а тамті другі все в історії виходили переможцями.

Щоби не бути голословним, вкажу тільки на такі знамениті факти в Західній Україні. Коли поляки окупували Західну Україну, то зараз зачали шукати за такими, що рахувалися би з доконаними фактами" та узнали польське панування. Найскорше найшли їх серед соціялістів - радикалів, а не хочби серед християнських суспільників, відомих угодовців з останніх літ австрійського панування. Ославлений довгими роками угодовець та лідер християнських суспільників, Олександер Барвінський, після осьмилітнього життя серед важких матеріяльних обставин, лишився до останньої хвилини непримиримим ворогом польського панування й таким помер. Натомісць провідні радикали соціялісти як от адвокат Данилович, чи письменники М. Яцків та С. Твердохліб, були першими, що старалися прірвати одноцілий український фронт проти поляків та стали творити ґрупу пропольську, себто рахуючися з „доконаними фактами" признавали Польщі право до Західної України скорше ще, ніж то право признала Польщі Рада Амбасадорів (1923).

Що більше: найменше відпорности проти польського панування з усіх частин Західної України виказувала Гуцульщина, домена соціялістів-радикалів. „Кріль" на Гуцулі, бувший соціялістично - радикальний та бувший гуцульський асистент д-ра Трильовського, посол Шекерик Доників, війт Жабя в останній десятці польського володіння, був найбільшим хрунем на Західній Україні. Він теж був ревним співробітником польського „Товариства Пщиюл Гуцульщизни", що поставило собі за ціль зробити з гуцулів окремий гуцульський нарід. Шекерик, соціяліст - радикал, все парадував в товаристві польських полковників та генералів та доставчав живого людського товару на часті делєгації гуцулів до Варшави, коли треба було комусь зі заграниці показати „вєрних русінуф". За це українське громадянство так ненавиділо того бувшого радикала, що Шекерик кроку не робив без асисти агентів польської поліції.

Заболотівщина, теж колишня домена радикалів, пішла другим шляхом. Вона стала одинокою околицею Західної України, що постійно була заражена комунізмом навіть тоді, коли по трагічній смерти комісаря Миколи Скрипника правдиві комуністи - українці зірвали з комунізмом, а на Західній Україні при комунізмі лишилися тільки бувші москвофіли та неукраїнці зі західних українських земель.

Не хочемо пригадувати болючої рани тих часів, коли однодумці соціялістів - радикалів були при кермі Східної України. Нині історія вже майже однозгідна в тім, що їх партійність була трагедією української державности.

Від того часу багато літ вже минуло. Український нарід перейшов тверду школу чужого володіння і національно дозрів. В результаті цього український соціялізм на Західній Україні не мав уже між молодю ніяких прихильників; це вже була партія завмираючих старіків.

В році 1934 мали ми, бувші учні української гімназії в Тернополі, товариський зїзд знагоди 25-ліття нашого іспиту зрілости. Присівся до мене мій товариш радикально-соціялістичний посол, тай сказав таке: „Знаєш Миколо, мушу тобі щиро признатися щодо моїх поглядів. Ми, соціялісти-радикали, належимо вже до завмираючого світа. Я вже вмру так, чим я був, але я бачу, що майбутне належить до тих молодих, до національно запаленої молоді. І дійсно соціялісти-радикали тай соціялізм взагалі, не мали молоді. Як обсмалені дуби самітно стояли такі характерні соціялісти чи соціялісти-радикали як от д-р В. Старосольський, чи д-р Лев Ганкевич, чи старий Іван Макух. Їх власні діти були вже в національнім таборі. А це означало, що чогось бракувало українському соціялізмові. Він ще не дозрів на українській землі та не вмів знайти спільного шляху для своєї соціяльної програми та інтересів нації; тому більше приносив шкоди ніж користи.

Погана то птиця, що своє гніздо каляє!

Всеж таки й ті старіючися соціялісти - радикали в Західній Україні назагал держали один національний фронт, держали національну лінію, не поганили цього, що було щире та ідейне серед українських людей. Може не активно, але таки спомагали боротьбу проти польської окупації. Куди прикріше віднісся я враження, коли приїхав на американський суходіл. Ґрупа українських соціялістів та їх прихильників, як виглядало мені з їх поступовання, була виразно проти визвольних змагань українського народу в Европі. Живучи в Европі не так далеко від вітчини нацизму, а навіть подорожуючи по Европі, мав я спосібність оглядати нацизм та його дикі практики на власні очи, але доперва в Америці я довідався, що є теж українські „нацисти". І то довідався з інформацій американських українців соціялістів-радикалів, призначених для інформування американців.

Ми, в Европі, знали, що нацистом може бути тільки людина „вищої німецької раси", а тут в Америці свої таки соціялісти стали оплюгавлювати старий демократичний український нарід та відкривати, що німецьким нацистом може бути теж українець. Так оплюгавлювали своїх людей, свої таки соціялісти, навіть не зважаючи хочби на українську приповідку, що „погана то птиця, що своє гніздо каляє". Було це на передодні війни, серед передвоєнної нервозности. Нині, хвалити Господа, ті часи нервозности в Америці минули, американський уряд мав змогу прослідити вартість тих інформацій, а доднині мав змогу приглянутися, як служать Америці саме ці американські українці, що на них кидали клеймо „націзму" таки люди тої самої крови.

Або берім перший конгрес американських українців. Саме соціялісти, ось ті „демократи", як і приступили до Конгресового Комітету, то були властиво за правдиву диктатуру з старопольським „ліберум вето".

Всяка демократія всіх часів знає право більшости, а тільки в старій шляхецькій Польщі було таке право, що одна людина проти волі більшости може затарасувати працю цілої організації. Таке саме „ліберум вето" завели вони в Конгресовім Комітеті, дарма, що себе все називали демократами.

Чи не оборона чужинецького панування на Україні?

Або берім відношення до Польщі. В перших роках війни здавалося, що позиція Польщі серед аліянтів незрушима; це був факт. Хтож зачав з тим „фактом рахуватися". Зачалися тоді на американськім ґрунті якісь розмови з поляками. На сторінках польського нюйорського шовіністичного часопису „Нови Сьвят" появлятися стали довжезні статті, що тільки українські соціялісти в Америці „репрезентують українців в Европі", а все решта, це ненадійний елемент.

Та за два роки прийшли нові „факти, з якими треба було рахуватися". Це успіхи червоної російської армії на східнім фронті та політична перевага Росії в Европі, з рівночасним ослабленням значіння Польщі. І от бачимо, як являється в Громадськім Голосі нова орієнтація в українській справі в Европі.

В англійській частині ГГ, як завважуємо, появляються стали виразні неправди про українсько - російські відносини. Було там й таке, що — мовляв — кріваві порахунки з українцями під большевиками, це звичайна боротьба Сталіна з партійними противниками. Читали ми там й таке, що нова націонал-комуністична Росія це „панування українців та Росіян" на сході Европи.

Нюйорський Гроладський Голос надуживає навіть імен Павлика, Вітовського та інших самостійників і ширить нині вже виразні політично-москвофільські погляди. Коли на це все дивиться европейський українець, то з грудей самочинно вириваєтєся крик:

„Чого ви вчепилися української справи в Европі? Живучи по 20 чи 30 літ поза укра-

(Докінчення на стороні 3-тій)

ОЛ. ЛУГОВИЙ Права автора застережені

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

26)

Буде, що буде, пане полковнику — говорили вони. — Не допустимо литвинів на наш бік. А коли й вмерти прийдеться, щож... Раз мати родила, раз і вмирати доведеться — не тепер, то в четвер. Коли й погинемо, то в бою, по козацьки, відповідавши і литвинів немало на тамтой світ.

— Козакови смерть в бою написана.

— За нами Бог і правда.

— Краще в бою десять разів згинути, чим в лапи кальвинів-тевтонів попасти, — завірював козак з бурсаків.

Поговоривши з одним полковник відійшов далі, до інших чати і думав. За кілька тижнів часу він уже звикся з думою, що його становище може стати його могилою. Та він звідси не уступить. Позиція догідна, такої другої не знайти ніде у північній Україні. Литовці коли й знесуть його, то вже й самі поломлять добре зуби. Так, що може й похід занехають. А в тому і є його завдання. Гетьман Хмельницький зложив на його молоді плечі непосильний тягар, і він його з плечей не скине. Хіба згине під тягарем. Щож? Мертві сорому не поноситимуть!

Всю ніч мало хто спав. Очікували нічної виправи, але ніч проминула спокійно. Над раном в козацьких становищах зчинився рух. З південного крила донесли, що напроти, за Дніпром, чатові вчули придушене дудніння начеб від тупоту копит, а згодом і голоси. Лиш чата чула дзвін зброї. Подобайло погнався на праве крило. Тільки ніщо там не зраджувало ваке нічної тишини. Повільно котив свої хвилі старий Дніпро, плюскалася у воді виграваючи риба, в болотах стогнали птахи-бугаї.[26] По за тим німа тиша. В півтемряві другого берегу широкої ріки не було видно. Полковникови здавалося, що він стоїть над безкраїм морем. Оось, ось і вигринуть з глибини жахливі морські потвори, посунуть на вал. Привиджувалися мітичні сирени з риблячими хвостами. Протирав очи і все зникало. Заспокоїв козацтво і знов все причаїлося. Минула хвиля, друга... В тім з правого берегу донісся пригнічений крик:

— Ого-о! Подайте човен!

Козаки затаїли віддих. Крик з литовського боку повторився голосніше.

— Хто ти? — кількома голосами запитали з козацьких валів. — Від Литви втікаєш?

— Гонець з Чорнобиля! Скоріше! Нечистий наніс мене на литовські чати. Давайте човен! з конем!

— Зажди хвилю. Зараз! засуєтилися козаки. — Та чи ти не брешеш, часом, небоже? Ти сам? Литвинів коло тебе нема?

— Таже сам. Кажу вам, гонець з Чорнобиля! Від наказного гетьмана Кричевського до полковника Подобайла! — гомонів хтось з темряви. Полковник стрепенувся. Перепитав, не довіряючи власним вухам:

— Від наказного гетьмана Кричевського? Тож полковник Київський Кричевський з гетьманом у Червоній Русі...

— Вчора наказний гетьман Кричевський прибув з київським кінним полком до Чорнобиля й обняв команду козацькими силами, — гомонів той же голос. — Від нього везу тобі лист, пане полковнику! Я пізнаю тебе по голосі. Скоріше подайте човно! Чую гамір у литовському таборі.

До валів знову долетіли шамрава, дудніння копит та голоси з віддалі. То перекликалися литовці. Козаки і сам полковник сумнівалися зразу, чи цей гонець не був підосланий ворогом, щоб підступно викликати на свій беріг хоч кілька козаків, захопити їх в полон для допитів. Але пізнання полковника по голосі те підозріння зменшило. Швидко замайоріло на хвилях велике човно. Скоро й зовсім зникло в темряві. Не злазячи з коня Подобайло нетерпляче ждав. Починало розвиднювати. На протилежному березі задуднили дошки під копитами коня, почувся плюскіт весел. Ще кільканацять хвилин й четверо козаків підвели до полковника перемученого пятого. Його кінь послушно волікся за своїм господарем ледви плентаючи ногами.

— Ти давно з Чорнобиля, козаче? — питанням зустрінув гінця полковник.

— Вчера з полудня виїхав звідтам, — була відповідь.

— Дорога ще вільна?

— Була вільною. Коло Брагина я зустрінув ваших гінців, то знав, що литовське військо стало вже під Лоєвом. Вони й радили мені завернути на Любич, тудою безпечніше, тільки дорога подвійна. Коня жаль було! Перемучився, сердега.

— Маєш, козаче, щастя! На Брагин пішов уже корпус литовської кінноти. Ні защо ми пропасти, — перебив прибічник полковника.

— Я уважав, щоб на очи ворогови не попасти, — продовжував гонець. — Тут, над Лоївкою лише натхнувся в темряві на литовські чати, чи як там. Вони мене здається не пізнали, певно приняли за свого.

— Чому так думаєш?

— Тому, що чейже не випустилиб з рук. Я прослизнув над Дніпро між Лоївкою та литовською піхотою.

— Литвини стали табором? Далеко від Лоєва?

— Головна сила за Лоївкою. На південь від річки стережена чатами піхота. Я міркую, чи не вибралася вона в похід, бо без наметів і огнів не видно. А за Лоївкою все поле укрите наметами.

— Давай же гетьманський лист, — сказав полковник.

(Дальше буде).

[26] Бугай — болотний півень.

З Офісу Воєнних Інформацій у Вашинґтоні

На московськім університеті відчинено факультет міжнародних зносин

ВАШИНГТОН. — Третього січня цього року, в Московському університеті отворено факультет міжнародних справ. На ньому підготовлятимуть людей до більшої участи в міжнародних зносинах. Деканом нового факультету буде професор Удальшов. На перший семестр на факультет міжнародних зносин записалося дві сотні студентів. Як буде місце, то управа університету прийме ще більше студентів. Ізвестія пишуть, що між професорами, які будуть вчити на новоосновоному факультеті находяться такі люди, як професор Тарле, Іванов, Юдін, Мінц, Сказкін і Пичета. На отворенні факультету були присутні Деканозов і Лозовський.

Українські партизани вбили трьох націстських урядовців

ВАШИНГТОН. — Контрольована німцями газета „Українер Цайтунг" недавно писала, що в Україні нагло згинуло трьох високих націстських урядовців, „які сповняли службу для фірера". Загально припускають, що націстівських урядовців вбили українські партизани, що оперують на занятих німцями українських землях.

Очевидець про партизанські загони в Білорусі

ВАШИНГТОН. — Інформаційне Бюро Обеднаних Держав оголосило звіт про те, що совєтський журналіст бачив серед партизан, яких він відвідав на білоруських землях. В рапорті говориться:

„Партизани не дивляться, що на дворі тріскучий мороз, дванадцять ступнів нижче зера. Вони відбувають кіньми подорож більш як 600 миль. Ідуть далеко в тил ворожих військ, з Могилівського району через Полісся, Мінськ й округу Пінська до Барановичів і назад. Це такби мовити, їх терен ділання. Партизани в кожнім селі мають свою людину, бо навіть старушки, які приготовляють для них бараболю — уважають себе членами партизанських загонів.

„Партизани вправляються на полі. Їх табор находиться в лісі і представляє собою звичайне місто. Партизанські домівки збудовані з дерева і мають подвійні дахи. В таборі є пекарня, смолярня і миларня. Мило виварюють у великих банках. Крім того, партизани ще мають в таборі купальні і шпиталь. Шпиталь находиться в землі, але зверха накритий подертим парашутом.

„Я також бачив партизанську кузню, в якій дівчата приготовляли гранати, що розриваються як воздушні бомби. При боці партизанський інжинір переробляв німецькі кабзлі, щоб їх припасувати до совєтських крісів. Він робив це при помочі видуманої ним машини. Московський слюсар виробив там машиновий кріс, що виглядав якби це був продукт доброї фабрики.

„В партизанському таборі є радіостація і друкарня, до якої букви принесено з міста в кишенях і торбинах. Багато річей партизани здобули від німців і роблять з них ужиток. В Білорусі оперують тисячі партизанських загонів. Діють на території між Сощем і Богом, і між західною Двиною і Припеттю. Партизани на місці не стоять. Куди йде ворог — туди і вони. На Білорусі є така маса партизан, що їх німці не всилі почислити".

Ціль совєтської офензиви

Наступ і проти-наступ пляплються війсковими людьми для осягнення мілітарних цілей. Преса дуже часто нічого про це не знає і фальшує цілі воєнних операцій. В пресі підчеркується загально відомі міста, територію і границі, але про шляхи, залізниці, терен і місце де находиться армія, не згадується, бо це тяжче в газеті драматизувати. Особливо на совєтському фронті.

Головною ціллю совєтського наступу є зломати німецьку мілітарну машину. Совєтська стратегія хоче осягнути це двома способами: перше, дістатися до Карпатських гір, перетяти націстам відворотну дорогу і приперти цілу німецьку армію плечима до Чорного моря. Рівночасно окружувати її, розбивати на части і нищити її в такий самий спосіб, як це було з армією генерала Павлюса під Сталінградом.

Совєтська стратегія є частинним виконуванням гльобального пляну коаліції Обеднаних Держав і тісно звязана з інвазією европейського континенту зо заходу. Це, так би мовити, перший з трьох ударів, про які була мова в Тегерані, мають наступити „зо сходу, заходу і з полудня".

Німецька армія є головною підставою націстівської сили. Як армія буде розбита, то Німеччина пропала. Тому власне німці підчеркують, що на східному фронті „вирішується цілий хід війни".

Ціллю совєтської офензиви є знищити німецьку армію. Наступаючи коло Сарнів, генерал Ватутін пре на захід, щоб перетяти фронт і роздвоїти німецьку армію так, щоб часть лишилася на Україні, а часть на півночі, коло Балтійського моря. А щоби знищити німців на Україні, між Карпатами і Чорним морем, то армія генерала Ватутіна старається перервати подвійну залізничу лінію, що веде з Одеси до Львова. Як Ватутінови вдасться дебудь її перервати, то німці найдуться в дуже поганому положенні. Вигляде, що може статися коло Жмеринки, але можна також перетяти німцям відворот й коло Тернополя або Проскурова.

Тепер генерал Конєв окружає німецьку армію в коліні Дніпра і розбиває її на шматки. Як окруження буде доведене до кінця, то німцям не пощастить видістатись. А як армія генерала Конева зійдеться з тою, що командує Ватутін, то німці напевно будуть коло Черкасів розбиті. Їм виходу не буде.

Крім того друга совєтська армія, що находиться на полудневім крилі в коліні Дніпра, готова наступати на німців коло Кривого Рога.

На півночі в припетських болотах і на полудні коло Чорного моря совєтська армія наступає на німців, окружує їх і розбиває на шматки. Німці не мають можливости вирватися з України, бо мають тільки дві залізниці, які перетинають Дністер, і моглиб втікати ще через Чорне море, але там може бути для них другий Донкірк. Очевидно, що німці будуть пробувати вирватися з України, уживаючи згаданих шляхів, але чи їм це вдасться, то тільки будучність покаже.

Совєтський журналіст описує, як німці знищили пінський район

ВАШИНГТОН. — Інформаційний Офіс Обеднаних Держав подає звіт совєтського журналіста про те, що він бачив за німецьким фронтом. Він говорить, що перебравшись в тил німецьких позицій, ходив зо своїми провідниками цілих три дні і ніде ні села ні навіть цілої хати не бачив. „Нарешті", говорить совєтський журналіст, „ми надибали пів-сліпу старушку і вона розповіла нам, що саме сталося. Казала, що як люди почули, що німці зганяють людей і будуть вивозити, то все, що живе втікало в Пінські ліси".

Описуючи життя збігців в „далеких лісах і болотах", кореспондент каже: „Люди живуть в землянках, сплять на землі бо ліжок нема де поставити. Не мають ні крісел, ні навіть ринки, чи горшка в чім їсти зварити. Багато з них, втікаючи, не мали спромоги взяти з собою ножа й голки. Я бачив, що вони послугувались дерев'яним ножем, голкою і каміною сокирою. Вогню не гасили ніколи, бо нема сірників. Люди живуть примітивним життям. Їх тяжко бачити, тільки чути людські голоси і як пес загавкає або когут запіє".

Американський вояк в Китаю одержав медалю

ВАШИНГТОН. Военний департамент оповістив, що саржент Вілйєм П. Баровський з Шенандоа, Пенсилвенія, який служить при Чотирнацятій Воздушній Армії Злучених Держав в Китаю, дістав медалю за геройство. Пересилаючи медалю департамент зазначив: „Саржент Баровський одержує медалю за геройство. Чотирнадцятого вересня 1943 року, як його аероплян на майдані в Китаю розбився і почав горіти, він, не зважаючи на небезпеку свого власного життя, підбіг до літака, з якого вогонь розкидав кулі, і якого тенк з газоліною міг кожної хвилі експльодувати, він все одно підліз до місця, де лежав пів-живий пільот і виратував його від смерти. За це геройство штабовий саржент Баровський одержує війсковий медаль. Бо вояк, який наражує своє життя на те, щоб вратувати життя другого, поступає згідно з традицією війскової служби".

МАРШАЛ ЙОСИП БРОЗ (ТІТО), провідник югославських партизанів.

ПРИТИСКАЮТЬ ЯПОНЦІВ В БУРМІ.

КАЛКУТА (Індія). — Британські і індуські війська атакували японські війська на північ від Акябу, в Бурмі, які продерлися джунглями на зади британських військ.

Десята американська повітряна сила святкувала свою другу річницю повстання, вкінчуючи за день 120 вилетів проти ворожих позицій.

(Докінчення зо сторони 2-гої)

їнською землею, ви не знаєте вже українського народу; ви не дозрівали з ним і тому не розумієте ідеалу українського самостійництва. Українські маси, зокрема Західної України, мають нині тверду волю жити власним державним життям, бути господарем на рідній землі, а не німецьким, московським чи польським поштурховиськом. Тому український нарід в Европі не бажає собі вашої оборони; лишіть його в спокою. Від 25 літ веде він боротьбу за своє природне право до власної держави і вірить, що її виграє".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„САБОТАЖ" І ДІЙСНІ САБОТАЖНИКИ.

Думаю, що наші газети не вияснили ще якслід значіння напасти наших ворогів на нашу льояльну американсько-українську громаду, особливо щодо наклепів про „саботажників" і „саботажі".

У першу чергу зрозуміймо, що з вибухом війни уми населення мусять перейти переміну. Ціле поступування мирного громадянина відмінне від його военного наставлення. Наша Америка століттями плекає мирові ідеали і ними переймилися всі громадяни, всеодно, чи тут роджені, чи приіміґровані. Отже відповідно до такого настрою йде також і діяльність одиниць чи груп, всеодно, зорганізованих, чи ні. Колиж прийде війна, а ще так несподівано, як от війна накинена Америці Японією, то миролюбивий чоловік не може змісця перемінити свого поступування на военне. На це треба часу.

Найкращий спосіб, як приноровитися до военних відносин, є повинуватись зарядженням уряду. Але коли ще про наш уряд, то теж і він не мав досвіду у военнім положенні, бо наш край є миролюбивий, а попередна війна в Америці велася під закликами „Війна для покінчення війни!". Отже й уряд мусів робити різні проби, досвіди, заки та проблема вповні вияснилась.

Про американських українців, хто їх дійсно знав, можна було бути тільки одної думки. А саме, що не можливо було припустити, щоб вони не станули твердо при своїм уряді, бо всі українці в Америці, за виїмком большевиків, все стояли льояльно при нашому уряді. Тому, коли хтось піднімав оклик „Саботаж", то це вказувало тільки на те, що ці заклики подібні до таких як „Ловіть злодія!", себто, щоб відвернути увагу від себе. А коли ті заклики обчислені на те, щоб перешкодити нашому народови у виконуванню його щоденної праці та обовязків супроти нашої держави в часі війни, то тоді добре треба їх напятнувати як правдивий саботаж. Отже не ми саботажники, а ті, що нам перешкаджають в роботі і так відверто треба наших ворогів та напасників осудити й назвати. Поширім клич: „Проч із саботажниками, напасниками, на наших льояльних і патріотичних людей!"

М. С.

ЯК ВИМАГАЄМО РОБОТИ, ТО ДАВАЙМО И ГРОШІ.

Недавно відбувся Другий Конгрес Американських Українців. Делегати розїхались до своїх місцевостей і здають звіти з того, що чули і що ухвалили. Хто був на тому конгресі, той мусить признати, що зроблено за короткий час, бо за один день, велику роботу, обговорено багато важних справ, як і вибрано уряд.

Ось той новий уряд має тепер виконати широку програму праці, наложену на нього Другим Конгресом. Якщо так має статись, то мусимо всі одно зрозуміти, що тої праці не буде можна виконати, як не буде фондів. А їх треба навіть на таку акцію, як кампанія в справі Четвертої Воєнної Позички.

Це вже труд наладити апарат, щоб можна видавати Бюлетен, чи якийсь журнал. А коли ще треба журитись грішми, то що можна в таких обставинах зробити? Не говорю вже про інші акції, бо тамті можна організувати з малим грошевим видатком, або й без нього, але на видавництва ми мусимо зложити гроші, бо без того їх не буде.

Памятаймо, що ніхто нам не поможе, як ми самі собі не поможемо. Скажім собі правду, що те все, що ми досі „жертвували", було чимсь таким, що ми навіть не відчували, що ми щось десь давали. То було тільки більше крику і критики! Думаю, що найвищий час, щоб наступила щодо цього якась зміна. Жертвуймо тепер щиро, щоб ми аж це відчули, а не збуваймо чимнебудь, як це нераз бувало.

Й. Крупка, Гемтремк, Міш.

ПОКЛИК ДО ВЕТЕРАНІВ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ ПЕРШОЇ И ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

Усіх нас ветеранів Американської Армії, що своє життя і здоровля жертвували чи жертвуємо за нашу всім нам дорогу Америку болить також серце й за будуччину нашої рідної України, з якої ми вийшли.

Наші змагання мати таку нашу організацію, яка малаб авторитетне право постояти за український нарід на його землях, щоб він по скінченню цеї війни міг також зажити своїм вільним життям, виходять з доброї волі. Та ми уважаємо, що голос ветеранів американської армії, що кладуть на жертівник Вітчини своє життя і здоровля, може бути найсильнішим голосом у цій справі. За ветеранами є моральне право, якого не можуть їм відібрати ніякі політичні зміни чи махінації. Ми, американські ветерани українського походження, маємо довший час у Філядельфії 1-ший Пост, тобто початок діла. Одначе це є мала сила і льокального характеру. Тому ми рішились відкликатись в цій справі до українських громад в цілій Америці, щоб конечно, не відкладаючи діла, ми зорґанізувались всюди, де тільки є наші ветерани. Всюди повинні повстати ось такі станиці, такі „Пости". Віримо, що наш заклик увінчається успіхом, а тоді ми станемо авторитетною силою, яка зможе багато доброго зробити для нашої поневоленої батьківщини.

Отже до праці!

На вас, ветерани Американської Армії обидвох воєн, покладаємо надію. Беріться сейчас до організування постів у своїх громадах і висилайте до нас спис своїх членів і уряду. Пишіть до нас також, як вам треба порад, як організуватись, як зачинати працю, а ми будемо дуже раді вам помогти.

По всякі інформації відносно організування постів у ветеранів в велику і сильну організацію, пишіть на адресу:

Ukrainian American Veterans
c/o John Siarchynsky
847 N. Franklin St.,
Phila., Pa.

НІМЦІ ПУСТОШАТЬ БАЛТИЦЬКІ КРАЇ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — З Таліна і Риги надходять вісти, що передбачаючи кінець свого панування в балтійських краях, німці зачинають пустошити їх на таку велику скалю, що як їм вдасться виконати задумане діявольське діло, то червона армія застане обсмалену землю. Німці, пише „Свенска Тагбладет", видали командирам приказ, що відступаючи вони обовязані виселювати населення, нищити в містах великі будинки, залізничі двірці, мости, мешкальні доми, харчі, худобу — одним словом все, що може придатися ворогови.

Німецькі газети подають вістку, що з прибалтійських країв втікає маса населення, та що німці не знають, що з ним робити.

Що писала "Свобода" тому 30 років?

12. лютого 1914 р.

АРМІЯ БЕЗРОБІТНИХ В АМЕРИЦІ

По великих містах Злучених Держав Америки чорна доля стрінула цеї зими робітників. Сотки тисяч осталося без роботи і між цими великими масами запанувала нужда й голод. У цвитучих великих містах маса родин без даху, без хліба й теплого одягу. Тиняються поміж палати і хмародери мов збідовані, прибиті нуждою й горем жебраки. Такої зими робітничий стан не памятає в Америці вже від 8-ох літ.

НЕГРАМОТНИМ ВСТУП ДО АМЕРИКИ ЗАБОРОНЕНИЙ

Не зважаючи на протести з різних сторін, остаточно таки приняв конгрес у Вашингтоні дня 4. січня б. р. бил (законопроект) Бурнета, який забороняє вступ до Америки неграмотним. За законопроект голосувало 241 конгресменів, проти нього 126. Додатки до цього білу, а саме за недопущення азіятів, більшість палати репрезентантів відкинула.

ДО ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО ЮВИЛЕЮ НА РОСІЙСЬКІЙ УКРАЇНІ

До міської управи міста Новоросійська на Кубанщині надіслано з численними підписами заяву, щоб 9. березня, з нагоди 100-літних роковин народження Тараса Шевченка, назвати його іменем школу, переіменувати Мисхакську улицю в Шевченківську, асигнувати гроші на придбання дешевого видання „Кобзаря" для безплатної роздачі ученикам і поставити в Царському Саді погруддя поета. — Готується до ювилею й місто Полтава і дня 10 березня задумують там уладити великий Шевченківський вечір. Хор товариства „Боян" уже почав готовитися до цього вечера.

ПЯТІ РОКОВИНИ ЗАСЛУЖЕНОГО ТОВАРИСТВА

В суботу 7. лютого б. р. відбувся в гостинній салі готелю „Никербакер" в Ню Йорку бенкет Американського Стовариишння Чужомовних Часописів. При 45 столах засіли до спільної вечері кількасот видавців, управителів та редакторів сконсолідованої чужомовної преси. Між ними були й визначні урядовці, як от секретар праці В. Б. Вилсон з Вашингтону; М. Е. Стон, управитель агенції „Асошіейтед Прес" і ін. Численні промовці признавали значіння стоварищення чужомовної преси і величали заслуги його організатора й президента Л. Н. Гамерлінга. Це стоварищення зачартеровано в стейті Ню Йорк у листопаді 1908. р. і воно обєднує 250 часописів у 29 різних мовах.

Гормони — таємні сили організму

В останніх часах незвичайно сильно розвинулася молода галузь медичного знання — наука про докрівні залози та їх продукти — гормони. Кожний рік чи місяць приносить нові здобутки дослідів у лябораторіях усяких інститутів, та у кліниках.

Що таке докрівні залози і гормони?

В організмі людини істнує багато т. зв. залоз себто органів, яких клітини витворюють спеціяльні соки, що мають велике значіння для життя людини. Такою залозою є напр. печінка, що витворює жовч, яка є потрібна, щоб улекшити розпад товщу в кишках і через те влекшити йому доступ до крови. Інші залози це залози шлунка і кишок, що витворюють травлінні соки, — слизові, що витворюють на слизових болонах (уста, ніс, горло, озяви і ін.) слиз, що вигладжує та хоронить поверхню тих болон, — лоєві, що їх продукт лій вимащує шкіру, та багато інших. Ці залози характеризуються тим, що мають проводи, якими їх продукти витікають назверх, напр. до кишок, на шкіру та ін. Але є ще другий рід залоз, яких роля донедавна ще була дуже таємнича. Є це т. зв. залози внутрішнього виділювання чи докрівні. Це органи збудовані зі спеціяльних клітин, прикметні тим, що не мають жадного проводу, яким відходили би їх продукти т. зв. гормони; вони всисаються до крови, що перепливає через такі залози, а кров розносить їх по цілому тілі. Звідсіль і назва тих залоз — докрівні. Їх є багато в організмі. Найважніші з них, це щитова залоза, що лежить у передній частині шиї; її побільшення знаємо під назвою воля — далі неменш важні полові залози, в мужчин ядра, в жінок яйники, що крім гормонів витворюють ще і насінні клітини. Вони мають вплив на ріст людини, його половий розвій та умовий. Інші докрівні залози мають вплив на ріст (підмізкова залоза), переміну матерії (цукрову — гормон адреналіна, витвір надниркової залози, — і інсуліна — підшлункової залози), тиск крови та ін.

Гормони діють на організм людини впливаючи на центральну нервову вистему (мозок, хребетний стрижень), нерви в той спосіб, що подражнюють і змушують їх до усяких чиностей. Усі гормони творять неначе ланцюг, котрого кожна ланка зазублюється з другою, і коли настане в тім ланцюгу якесь розладдя, напр. недуга одної залози і брак її гормону, тоді рівновага між гормонами захитується і це проявляється важкими хоробливими проявами в даної людини. Ось напр., коли за мало чи зовсім брак тироксини, гормону щитової залози, тоді дана людина в дитячім віці перестає рости, її тіло деформується, а ум недорозвивається, дитина стає кретином.

Досліди над половими гормонами.

В ядрах мужчини є двоякого роду полові клітини: одні — т. зв. сперматоцити, що їх безупинно продукує ядро, виходять назверх насінними проводами і служать до запліднення жіночої насінної клітини т. зв. яечника, яку витворюють жіночі яйники, — другі, це клітини, які витворюють мужеський половий гормон, т. зв. андростерон. Половий гормон має великий вплив на життя людини, проводячи її половим життям. Коли його брак чи мало, тоді половий гін нидіє, як це буває фізіольогічно в старости. Як це ствердили досліди, половий гормон є тим чинником, від якого залежить молодість.

Жіночі полові гормони — це фоллікуліна і лютеїна, що діють безупинно на організм дорослої жінки, викликуючи в неї повставання і заник періоду, явище, що характеризує жіночий організм. Фоллікуліна має побудливий вплив на половий гін у жінки. Під її впливом повстають т. зв. жіночі прикмети, що відрізняють жінку від мужчини (ніжна будова тіла, товщева підкладка шкіри, рясне волосся, високий голос, різниця психіки та ін.). Зновуж другий жіночий гормон, лютеїна, діє як противник фоллікуліни, гальмуючи період. Він діє ввесь час вагітности, коли періоди жіночому організмови непотрібні.

Одначе полові гормони не є єдиними чинниками, що регулюють полове життя людини. Їх праця залежна від надрядних полових гормонів, які витворює мала залоза, поміщена на підставі мізку, т. зв. підмізкова залоза.

Лікування гормонами.

В останніх часах дуже поширилося лікування цілого ряду недуг відповідними гормонами, напр. воле і кретинізм — гормонами щитової залози, розладдя в жіночих полових функціях гормонами жіночими половими, у мужчин — мужеським і т. п. Лікування гормонами має ту цінну прикмету, що до організму впроваджується не чужий йому лік, але субстанцію, яка вже в ньому є з природи. Лікування гормонами має велику будучнину, одначе тепер воно ще тепер трудне, бо препарати не є ще ідеальні і дуже дорогі.

Б. Г-й.

ПОПАРИВ ВЛАСНУ ДИТИНУ. — Поліція міста Форт Вейну, в Індіяні каже, що 31-літній Джеймс Джанстон, посварившися з жінкою, посадив власну 13-місячну дитину на гарячу піч. Дитину лікують у шпиталі.

ГАБСБУРҐИ ВЖЕ ВИДАЮТЬ ПАШПОРТИ.

МЕКСИКО (місто), (ОНА). — Претендент на австрійський трон прислав сюди свого представника, який вже отворив бюро і видає пашпорти. Видає їх в імені „Вільного Австрійського Руху".

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АЛЕНТАТН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. лютого. Просимо членів прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени, коли не заплатять до 25-го, будуть суспендовані. — За уряд П. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 19. лютого, в 8. год. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. Подаємо до відома тим членам, що не були приявні на річних зборах, що уряд Тов. Зоря на 1944 р. зістав, вибраний той самий, що був у 1943 році. — Ю. Забавчук, предс.; І. Мартинець, кас.; М. Дигтей, секр. 1211 Simpson St., Bronx 59, N. Y.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбудуться в неділю, 20. лютого, в год. 6. ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Кожний член має заплатити свої вкладки. Просимо членів прийти і розібрати тікети на 50-літний ювилей У. Н. Союзу, що відбудеться 5. березня в Карнеґі Гол в Ню Йорку. Котрі члени вже взяли тікети, а ще не заплатили, хай заплатять на зборах, бо рахунок мусить бути зроблений перед концертом. Не забуваймо, щоб наша квота приєднування нових членів в ці мроці не остала на мертвій точці. — О. Логин, предс.; М. Фурка, кас.; Т. Наконечний, фін. і рек. секр., 16 Sanford Pl., Jersey City, N. J.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Чергові збори Бр. св. Юрій, від. 239, відбудуться в суботу, 19. лютого, точно в год. 8. ввечір. На порядку нарад є дуже важні вправи, тому приявність усіх членів обовязкова. — Уряд.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє всіх своїх членів і членниць, місцевих і позамісцевих, що місячні збори збори відбудуться в неділю, 20. лютого, в годині 2:30 пополудні точно, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на час, бо є дуже важні справи до вирішення, як кампанія за четверту позичку воєнну. В цій справі пояснення і українські аплікації дістануть члени на зборах. З нагоди 50-літного ювилею У. Н. Союзу на наш відділ призначено зорганізувати 27 нових членів. Тож стараймося, щоб те число дістати, а то і перевищити. Взиваємо членів платити свої вкладки точно що місяця на зборах. — М. Яцула, предс.; П. Паснак, кас.; А. Іванів, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 20. лютого, в годині 2. попол., в звичайнім місці. Уряд просить членів явитися на збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени щоб не каялися, бо за них Братство далі не буде платити. — За уряд: Ю. Заґвоцький, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, повідомляє своїх членів і членниць, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. лютого, в годині 3. пополудні, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх членів і членниць прийти точно на час, бо маємо важні справи до полагодження, як рівнож уже прийшли аплікації на бонди 4-тої державної воєнної позички. Кожний член повинен прийти і виповнити аплікацію та купити бонд. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 20. лютого, в парохіяльній салі, 74 Герис Еве., в годині 1. пополудні точно. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо будуть важні справи до полагодження. Також на тих зборах буде здавати звіт делеґат, що був на Українськім Конгресі у Філядельфії. Є вважним для членів засягнути потрібних інформацій щодо купна воєнних бондів в теперішній українській кампанії. Кожний член повинен без надуми купити ще одного воєнного бонда дня 5. березня, що є відложений для українців округи Вунсакет. — І. Кокольський, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбдууться 20. лютого, в церковній гали, 526 Вест Райен Еве., зараз по Сл. Божій. Всі члени мають прийти на збори, бо треба обговорити справу 50-літного ювилею У. Н. Союзу і приєднування нових членів та купно воєнних бондів. — За уряд: С. Роган, предс.; М. Когут, кас.; І. Карвець, секр., 114 Smithsonian Street, Girard, O.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що надзвичайні збори відбудуться в неділю, 20. лютого, в 2. годині попол., в гали У. Г. Клюбу, 13 Вашингтон ул. Просимо всіх членів явитися на час і вирівнати свої вкладки. — В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Відділ 97 повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. лютого, в 2. год. пополудні, в галі церковній, 47 Говп Еве. Просимо членів прийти на збори і забрати тікети на ювилейний концерт У. Н. Союзу, що відбудеться 5. березня в Карнеґі Гол в Ню Йорку. — В. Сметана, предс.; В. Брадський, рек. секр.; М. Табачук, фін. секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 20. лютого, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Просимо всіх членів бути на зборах і заплатити свою місячну вкладку. — Уряд.

КЛІВЛЕНД, О. — Сестр. 7. З. П. Д. Марії, від. 112, буде мати місячні збори в неділю, 20. лютого, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Просимо всіх прийти на ці збори, бо будемо обговорювати справу ювилею У. Н. Сюзу. Уряд на 1944. є: Марія Ліска, предс.; К. Ґабрівська, ек. секр.; Параня Різун, фін. секр.; Ева Лялюк, Сфія Лазука, Анастасія Коберська, контрольорки; Ева Сільчак, Марія Рурич, до хорих. — К. Ґабрівська, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. лютого, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є дуже важні справи. Пригадуємо ще раз, хто хоче і може поїхати на концерт У. Н. Союзу 5. березня, нехай прийде на збори і замовить собі тикет, бо пізніше буде запізно. Суспендовані члени хай прийдуть на збори і заплатять свою належитість, то будуть приняті наново. Захорівший член має сейчас повідомити дозорців хорих. — І. Савчак, предс.; І. Маркович, секр.

ДЕНЬ ПРАННЯ НА ФРОНТІ. — Г. Р. Колп, майор маринарів, показав небаякий талан своїми причиндалами до прання на Новій Британії. Він примістив 10-гальонову пушку від овочів у ямі над огнем. Меншу пушку він уживає як довбні. Тепер він може легко видушувати бруд зо свого одіння.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ТАРЗАН, ч. 922. Джунґлевий напасник.

Тарзан розставив сторожів, потім поклався спати перед тяжкою виправою.

Тарзан заснув твердше, ніж звичайно, певний, що його добре стережуть.

Та на нещастя, сторожі теж були змучені.

А з джунглів висунувся тихцем величезний лев.